

REPUBLICA MOLDOVA

Raionul Rezina

Primăria Comunei Bușăuca

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Bușăuca, Raionul Rezina

Perioada de implementare: 2025 – 2030

Elaborat de:

Echipa tehnică AO Oikumena,
în colaborare cu Echipa Primăriei Comunei Bușăuca

Aprobat de:

Consiliul Local Bușăuca
Hotărârea nr. ____ / ____ _____ 2025

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Bușăuca, Raionul Rezina

Notă: Informațiile prezentate în acest document pot fi adaptate și detaliate în funcție de datele specifice comunei, obținute prin studii de teren, consultări cu experți și feedback din partea comunității locale. Acest Plan Local de Acțiuni constituie o bază flexibilă și poate fi actualizat pe măsură ce noi informații și oportunități devin disponibile.

PREFAȚĂ

Bușăuca este un sat din raionul Rezina, Republica Moldova, singura localitate din comuna omonimă.

Acest Plan Local de Acțiuni (PLA) pentru comuna Bușăuca, din raionul Rezina, este elaborat cu scopul de a oferi o viziune unitară și durabilă pentru dezvoltarea localității. Prin evaluarea resurselor naturale, a contextului socio-economic și a infrastructurii, documentul propune măsuri strategice pentru îmbunătățirea calității vieții locuitorilor, stimularea economiei locale și protejarea mediului înconjurător.

ACRONIME & ABREVIERI

- **ADMA** – Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii
- **AIPA** – Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
- **BERD** – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- **EE** – Eficiență energetică
- **FAO** – Food and Agriculture Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură)
- **FEN** – Fondul Ecologic Național
- **GEFF** – Programul de Finanțare a Economiei Verzi
- **GIS** – Geographic Information System (Sistem Informațional Geografic)
- **GIZ** – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Agenția Germană pentru Cooperare Internațională)
- **IFAD** – Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
- **IPCC** – Intergovernmental Panel on Climate Change (Grupul Interguvernamental privind Schimbările Climatice)
- **LCC** – Land Capability Classification (Clasificarea capacității terenurilor)
- **LDN** – Land Degradation Neutrality (Neutralitatea degradării terenurilor)
- **MAC-P** – Agricultura Competitivă în Moldova
- **MAME** – Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol
- **MDT** – Managementul Durabil al Terenurilor
- **ONG** – Organizație non-guvernamentală
- **PDSISM** – Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică
- **PFP** – Perdele Forestiere de Protecție

- **PNDR** – Programul Național de Dezvoltare Rurală
- **PNERP** – Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor
- **PNUD** – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
- **SDG** – Sustainable Development Goals (Obiective de Dezvoltare Durabilă)
- **TRTP** – Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale”
- **UCIP IFAD** – Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD
- **UE** – Uniunea Europeană

LISTĂ TABELE

1. Tabelul din secțiunea 4.2. "Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare"

LISTĂ FIGURI

1. Harta „Sub-tipuri de sol”
2. Harta „Conținutul de nisip (0-5 cm)”
3. Harta „Conținutul de praf (0-5 cm)”
4. Harta „Conținutul de argilă (0-5 cm)”
5. Harta „Stocuri de carbon (0-30 cm)”
6. Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor
7. Harta „Acoperirea terenurilor”
8. Harta „Eroziunea solului”
9. Plan – schiță a PFP-urilor din perimetrul comunei

CUPRINS

PREFAȚĂ	1
ACRONIME & ABREVIERI	1
LISTĂ TABELE	2
LISTĂ FIGURI	2
1. INTRODUCERE	4
2. SITUAȚIA ACTUALĂ	4
2.1. Relieful, clima și apele	4
2.2. Resursele naturale.....	5
2.2.1. Solurile	5
2.2.2. Fond forestier.....	7
2.2.3. Resurse minerale.....	8
2.2.4. Resurse energetice.....	9
2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor	9
2.4. Populația, așezările și infrastructura	11
2.5. Protecția mediului	11
2.5.1. Managementul deșeurilor	11
2.5.2. Biodiversitatea	11
2.5.3. Perdelele Forestiere de Protecție (PFP)	11
2.6. Hazarduri naturale	13
2.6.1. Eroziunea solului.....	13
3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI	15
3.1. Oportunități de dezvoltare.....	15
3.2. Constrângeri de dezvoltare.....	15
3.3. Scenarii de dezvoltare	15
3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă	15
3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică.....	16
3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă și infrastructură modernizată) ..	16
4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE	16
4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor	16
4.2. Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare	18
5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE	26
5.1. Obiectivele strategiei de comunicare	26
5.2. Mesaje-cheie.....	27
5.3. Public-țintă	28
5.4. Canale de comunicare.....	29
5.5. Activități propuse.....	31
6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	33
BIBLIOGRAFIE	33
ANEXE	33

1. INTRODUCERE

Comuna Bușăuca se află în raionul Rezina și se caracterizează printr-un cadru rural cu un potențial agricol semnificativ, însă se confruntă și cu provocări legate de infrastructură și migrația forței de muncă. Scopul acestui Plan Local de Acțiuni este de a contribui la modernizarea comunei, printr-o dezvoltare echilibrată care să pună în valoare resursele naturale și să asigure bunăstarea populației.

Obiective specifice:

- Analiza detaliată a factorilor naturali, socio-economici și de infrastructură;
- Identificarea problemelor și oportunităților pentru dezvoltare;
- Elaborarea unor măsuri concrete pentru îmbunătățirea infrastructurii, stimularea economiei locale și protecția mediului;
- Implicarea comunității în procesul decizional și în implementarea proiectelor planificate.

2. SITUAȚIA ACTUALĂ

2.1. Relieful, clima și apele

Relieful. Comuna Bușăuca se află într-o zonă colinară, cu altitudinea minimă 99,3 m, maximă 327,1 m (amplitudine altitudinală ~227,8 m). Panta medie a terenului este de ~5,7°, cu porțiuni abrupte (panta maximă ~27,1°). Expoziția medie a versanților este de ~199,0° (sudică). Relieful comunei este domol, dominat de dealuri cu versanți blânzi. Pantele medii de circa 10% și orientarea spre sud implică un grad moderat de expunere la eroziune. În zonele de câmpie mai coborâte se practică o agricultură diversificată (cereale, furajere), iar suprafețele cu pante mai accentuate sunt folosite pentru pășunat și viță-de-vie. Principalii indicatori morfometrici (altitudine medie ~213 m, amplitudine ~228 m) semnaleză un relief destul de fragmentat, cu numeroase văi și munțișori moi. În acest context, lucrările antierozionale și protejarea benzii de vegetație de-a lungul pantelor sunt recomandate pentru a asigura fertilitatea solului pe termen lung.

Clima. Comuna are un climat temperat-continental, cu ierni reci (-1,07°C, min. -22°C) și veri călduroase (peste 21°C, max. 36°C). Primăverile și toamnele au temperaturi medii între 10-11°C. Precipitațiile medii iarna sunt de 126 mm, iar anual variază între 480-590 mm, cu minime sub 440 mm în anii secetoși și maxime de peste 640 mm în anii ploioși. În viitorul apropiat, temperaturile vor crește cu 1,5-2°C, iar precipitațiile vor deveni mai neregulate.

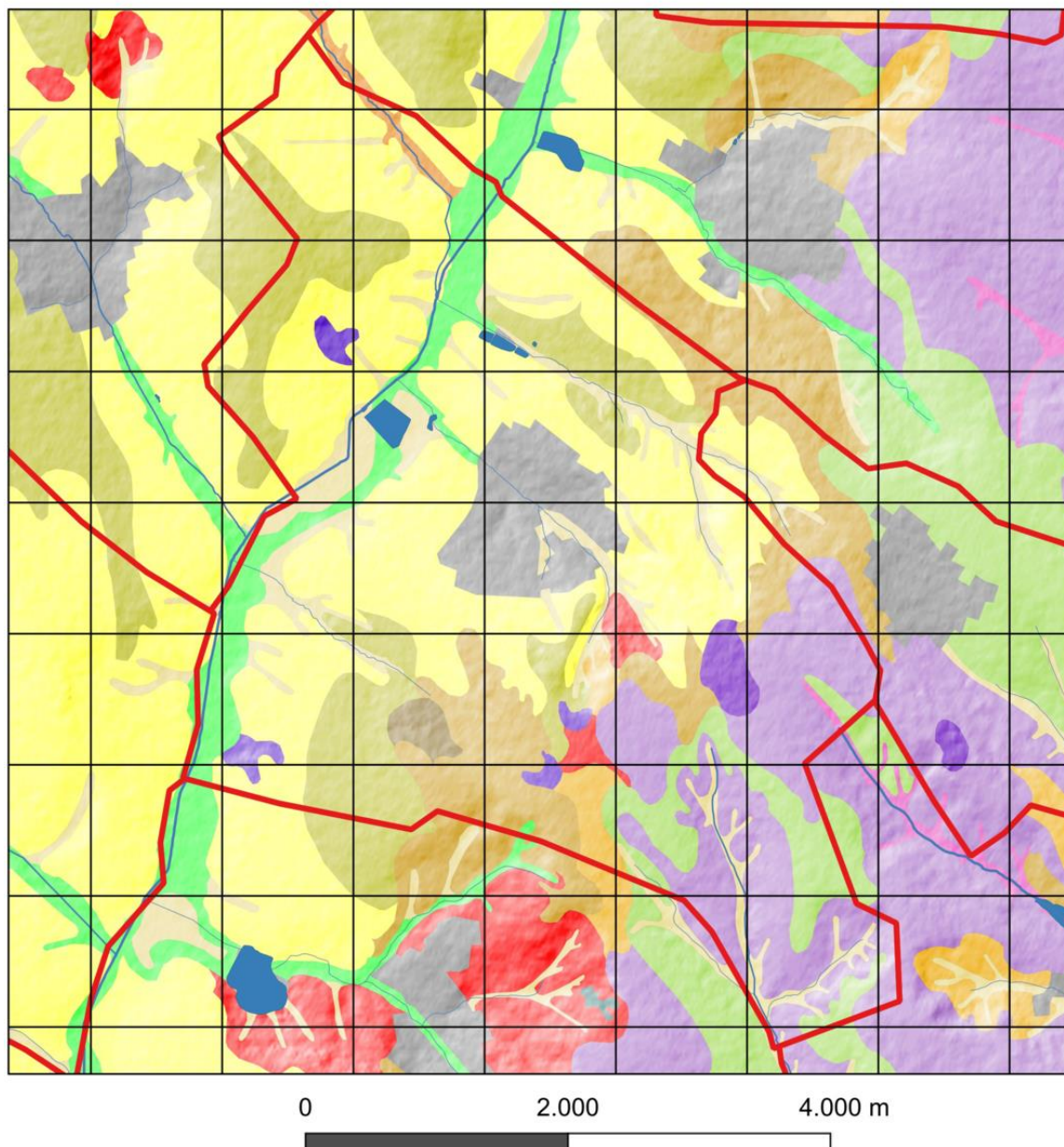
Resursele de apă. Comuna beneficiază de prezența râului Cogâlnic, afluent al r. Răut cu patru afluenți provizorii. Pe teritoriul comunei sunt amenajate 8 iazuri mici, utilizate pentru irigații și pescuit. Suprafața totală ocupată de lacuri este 10 ha. De asemenea, rezervele subterane de apă pot fi utilizate pentru consumul domestic, dar calitatea lor variază în funcție de adâncime și locație. Este necesară implementarea unor sisteme de filtrare și monitorizare pentru a asigura siguranța apei potabile. Din cauza creșterii evaporării (cca 0,9 m³ de pe fiecare m² de apă) în viitorul apropiat resursele de apă se vor micșora.

2.2. Resursele naturale

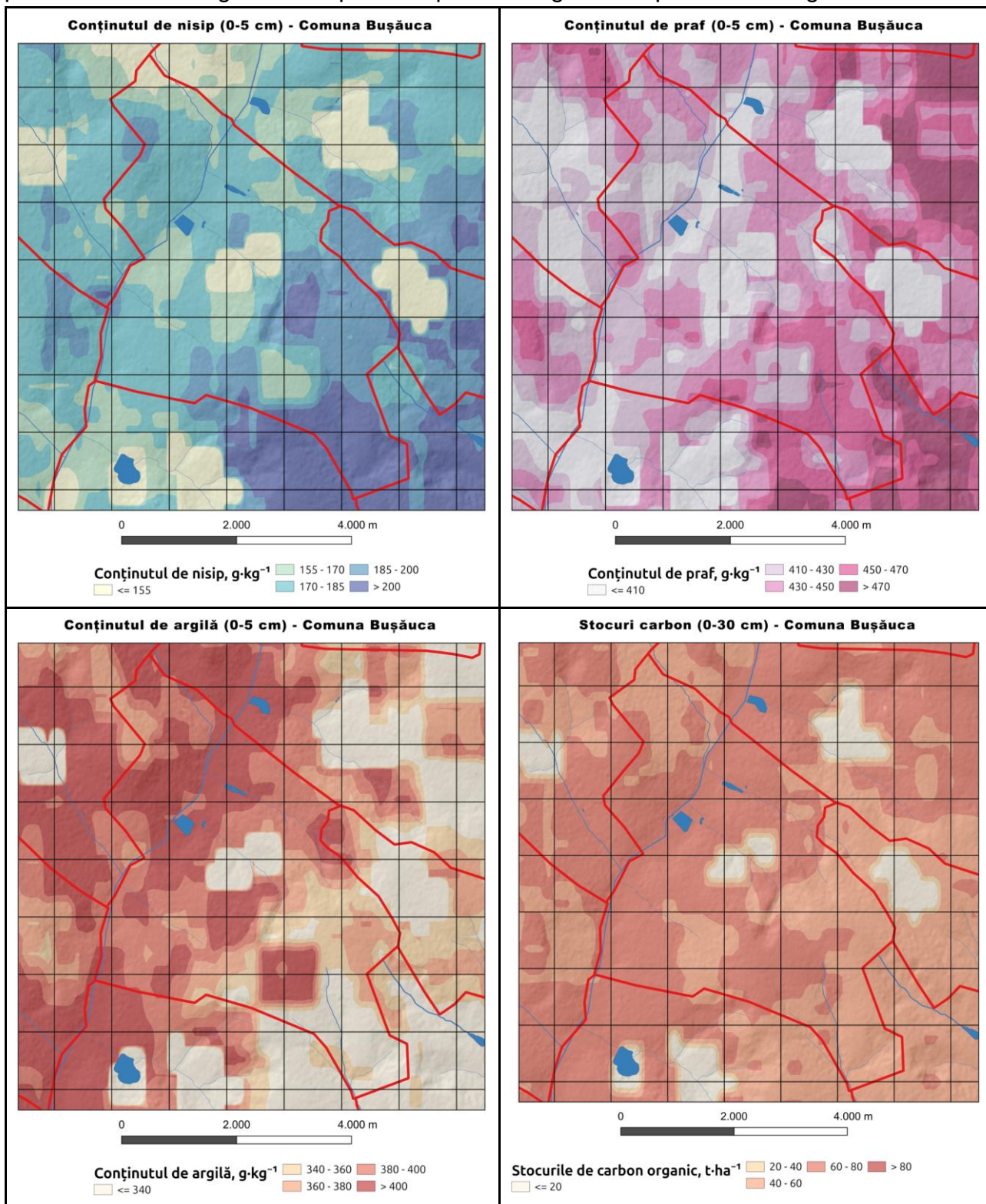
2.2.1. Solurile

Cernoziomurile formează tipul genetic principal de sol, ocupând aproape întreaga suprafață, iar solurile brune de pădure există doar pe suprafețe mici, fără o pondere semnificativă. Predomină cernoziomurile cu fertilitate ridicată, favorabile culturilor de cereale, oleaginoase și legume. Lipsa unor sisteme adecvate de rotație a culturilor și utilizarea necorespunzătoare a fertilizanților pot duce la degradarea calității solului.

Sub-tipuri de sol - Comuna Bușăuca

Solurile din această comună au o textură luto-argiloasă, cu aproximativ 39% argilă, 43% praf (silt) și 18% nisip. Conținutul ridicat de argilă asigură o bună capacitate de reținere a apei și a substanțelor nutritive, deși drenajul poate deveni mai lent în perioadele cu precipitații abundente. Conținutul de carbon organic este moderat (~6.1%), sugerând o fertilitate bună, care însă poate fi îmbunătățită în continuare prin aport de materie organică. În ansamblu, solul are un potențial agricol ridicat, însă este importantă aplicarea unor practici durabile de gestionare pentru a preveni degradarea pe termen lung.

Conținutul mediu de carbon organic în stratul 0–5 cm este 39,1 g/kg, scăzând la 19,6 g/kg în stratul 5–15 cm și la 18,5 g/kg în stratul 15–30 cm. La adâncimi mai mari, conținutul continuă să descrească: 16,0 g/kg la 30–60 cm, 10,3 g/kg la 60–100 cm și 7,6 g/kg în stratul 100–200 cm. Stocul total de carbon organic până la 30 cm adâncime este de ~55,8 t/ha. Se observă o diminuare accentuată a conținutului de carbon cu adâncimea (de ~5 ori mai mic la 2 m față de suprafață).

2.2.2. Fond forestier

Suprafețele împădurite sunt reduse, însă au un rol important în menținerea biodiversității și protecția solului. Extinderea zonelor împădurite și a perdelelor forestiere poate preveni eroziunea și alunecările de teren.

Resursele forestiere sunt constituite din terenurile incluse în fondul forestier, pădurile, alte terenuri cu vegetație forestieră reprezentate prin perdelele forestiere de protecție, spațiile verzi din intravilanul localităților, altele cu specii de arbori și arbuști forestieri. Suprafața pădurilor din comuna Bușăuca este de 201,1 ha, inclusiv în proprietatea publică a statului, a întreprinderii de stat pentru silvicultură Șoldănești -62,1 ha, în proprietatea primăriei – 113,98 ha, în proprietatea privată sunt 25,02 ha. Ponderele pădurilor în suprafața terenurilor agricole (2241 ha) este de 9,0% mai puțin decât media pe Republica Moldova-11,4% sau media pe raionul Rezina- Perdelele forestiere de protecție ocupă 27,96 ha în proprietatea primăriei sau 1.24% din terenurile agricole.

Pădurile au fost întemeiate în anii 60-70 secolul XX. În cadrul primăriei nu a fost întemeiat un canton silvic deoarece nu există surse financiare pentru această unitate și nici nu a fost prevăzută. Datorită tăierilor ilicite repetate practicate în ultimul deceniu majoritatea arboretelor sunt provenite din lăstari de la cioată cu structură echienă și relativ echienă,. De asemenea, se constată tăieri ilicite și pășunatul abuziv pe unele suprafețe. Pădurile situate pe terenurile cu pantă și pe terenurile degradate care au fost parțial defrișate prin intervențiile nechibzuite a scăzut în consistență și capacitatea acestora de protecție.

Pădurile comunale și perdelele forestiere de protecție a câmpurilor agricole nu îndeplinesc în totalitate funcțiile atribuite de protecție a solurilor deoarece prin intervențiile nefaste ale omului în acestea s-au redus indicii dendrometrici, majoritatea arboretelor respective fiind provenite din lăstari de la cioată care sunt la o înălțime de la 10 cm și până la 1,5 m înălțime (se are în vedere înălțimea cioatei de la care a lăstărit).

Pentru promovarea preocupărilor agricole tradiționale în aceste condiții de încălzire globală este necesar de a crea condiții optime de temperaturi și a unui regim de umiditate și evapotranspirație favorabile pentru dezvoltarea plantelor agricole și silvice. Aceasta impune aplicarea și promovarea unor noi practici de pregătire a solurilor, de creștere pentru plantele agricole, pentru vii și livezi, pentru vegetația lemnoasă. Printre aceste practici un loc aparte ocupă sistemele agroforestiere și silvopastorale sau sistemele agrosilvopastorale utilizate în zonele mediteraneene, în care pe același teren, într-un echilibru optim ecologic și economic, sunt toate componentele: plante agricole, iarbă, arbori fructiferi și forestieri, animale domestice, habitatul și diversitatea biologică naturală. Ingineria mediului, strategia agroecologica implica reconcilierea dintre agricultura și silvicultura, unitatea naturii fiind mai presus de interesele vremelnice ale oamenilor. Cu atât mai mult în noul secol și mileniu viziunea integratoare impune analiza temeinică a ecosistemelor „mixte”, de care nu se poate face abstracție, adică ecozonele agrosilvopastorale frecvente datorate reliefului specific al țării noastre. Analizând problema din perspectiva agroecologica, o metoda de reechilibrare

a tipurilor de ecosisteme amintite mai sus ar fi să se treacă controlat la regenerarea pădurilor, așa încât să se stopeze degradarea terenurilor. Este vorba în primul rând de împădurirea terenurilor agricole slab productive. În primăria Bușăuca terenurile degradate ocupă o suprafață de 64,77 ha, reprezentate prin alunecări, râpi și alte forme de degradare. În conformitate cu Codul funciar în vigoare proprietarii de terenuri sunt obligați să ia măsuri de stopare a eroziunii. Alte terenuri care pot fi propuse pentru împăduriri sunt cele agricole puternic erodate și care ocupă 110 ha și cele moderat erodate – 524 ha. Direct pentru extinderea pădurilor este un potențial de 698.77 ha.

Starea pădurilor existente în proprietatea autorității publice locale este în degradare și pot fi incluse în Program pentru reabilitarea lor.

Pentru participarea în Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor s-au alocat terenuri. Pentru participare este necesar de schimbat categoria de destinație a terenurilor propuse și incluse în terenuri ale fondului forestier, cele pentru împăduriri și de încheiat contracte cu potențialii executanți ai lucrărilor, care vor veni și cu sursele de finanțare, proiectare ș.a.

Printre concluziile principale privind starea resurselor forestiere din Republica Moldova și din comuna Bușăuca menționăm:

- Insuficiența resurselor forestiere pentru satisfacerea necesităților economice, sociale și ecologice la nivelul economiei locale și populației.
- Gradul scăzut de împădurire a teritoriului. Dispersarea și fragmentarea resurselor forestiere, repartizarea lor neuniformă pe teritoriul țării, lipsește practic coridoarele forestiere necesare de interconexiune, care au o deosebită importanță atât pentru viabilitatea fondului forestier ca atare, cât și pentru protecția biodiversității, solurilor, apelor etc.;
- Sporirea vulnerabilității teritoriului țării la riscurile unor factori cum ar fi: secetele, inundațiile, alunecările de teren, extinderea zonelor de deșertificare și degradare a solurilor, eroziunea excesivă, grindina ș. a.
- Degradarea resurselor forestiere, micșorarea stabilității și rezistenței biologice la influența factorilor perturbatorii, înrăutățirea stării de vitalitate și sănătate.
- Incapacitatea arboretelor actuale de a valorifica potențialul stațiunilor forestiere din cauza provenienței vegetative din lăstari și necorespunderea speciilor silvoformante condițiilor acestor stațiuni, proveniență vegetativă din lăstari de generația a 2-4 a circa 60 la sută din păduri (la gorun procentul respectiv este de circa 90), având o rezistență mult mai redusă la acțiunea factorilor biotici și abiotici nocivi.

2.2.3. Resurse minerale

Posibile depozite de nisip, argilă și pietriș, utilizate în principal la scară mică, pentru construcții locale.

2.2.4. Resurse energetice

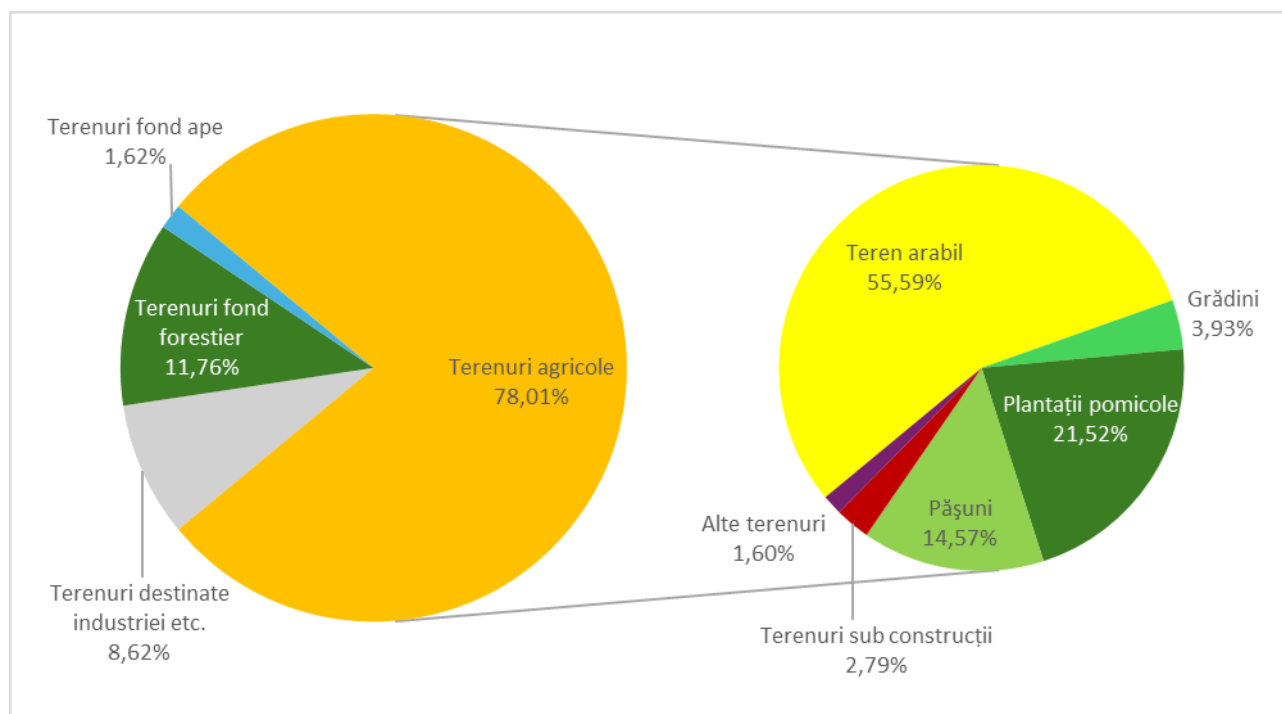
Proiectele de energie regenerabilă (solar, eolian) pot fi luate în considerare, având în vedere condițiile climatice ale zonei.

2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor

Structura utilizării terenurilor în comuna Bușăuca este dominată de activitățile agricole, care cumulează un procent semnificativ de 78,01% din suprafața totală, confirmând caracterul agrar pronunțat al localității.

Terenurile arabile ocupă cea mai mare suprafață – 971,5 ha (55,59% din totalul terenurilor agricole), reprezentând componenta esențială pentru producția vegetală. Acestora li se alătură plantațiile pomicole (376,2 ha – 21,52%), pășunile (254,7 ha – 14,57%) și grădinile (68,7 ha – 3,93%), ceea ce evidențiază o utilizare agricolă intensă și diversificată. În structură apar și terenuri sub construcții (48,7 ha – 2,79%) și alte terenuri (28,0 ha – 1,60%), care includ probabil suprafețe ocupate cu drumuri, curți, zone neproductive sau cu funcții mixte.

Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor

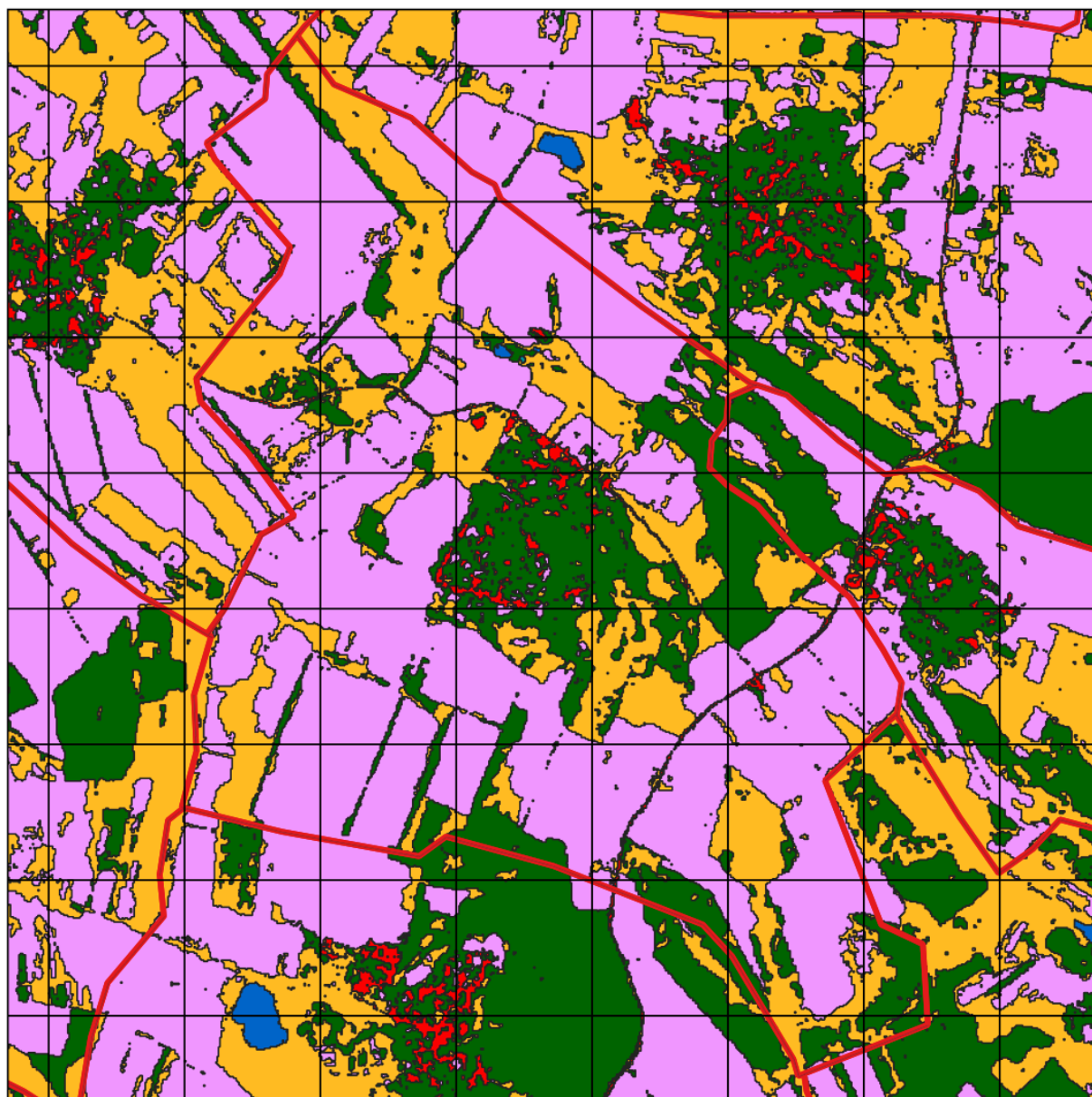

Se remarcă absența pârlomagelor, ceea ce poate sugera o valorificare completă a terenurilor agricole.

Fondul forestier reprezintă 263,5 ha (11,76%), având un rol important în menținerea echilibrului ecologic și în protecția solurilor. Terenurile destinate industriei și infrastructurii (193,0 ha – 8,62%) indică o dezvoltare economică locală în afara sferei agricole.

De menționat este și suprafața destinată fondului de ape – 36,2 ha (1,62%), ce contribuie la regimul hidrologic local.

Acoperirea terenurilor - Comuna Bușăuca

0 2.000 4.000 m

Categoriile de terenuri

Terenuri agricole	Bazine acvatice permanente
Vegetație arboricolă	Terenuri construite
Pajiști	Zone umede înierbate
Teren gol/vegetație rară	

2.4. Populația, așezările și infrastructura

Populația. Conform datelor de recensământ, populația comunei Bușăuca a scăzut de la 1193 de locuitori în 2004 la 888 de locuitori în 2014. Până în 2024, declinul demografic a continuat, populația reducându-se la 685 de locuitori, reflectând procesele de migrație și scăderea naturală a populației. Migrația tinerilor către orașe și în străinătate duce la îmbătrânirea populației și la deficit de forță de muncă.

Așezările. Satele din comună se remarcă prin gospodării individuale, grădini și terenuri arabile. Deși locuințele au fost parțial modernizate, infrastructura locală necesită îmbunătățiri.

Infrastructura.

- **Drumuri:** O combinație de drumuri asfaltate, pietruite și de pământ. Starea generală necesită reparații și modernizări regulate.
- **Rețele de apă și canalizare:** Gospodăriile se bazează pe fântâni individuale. Lipsa canalizării centralizate poate duce la poluare și probleme de sănătate publică.
- **Energie și telecomunicații:** Alimentarea cu energie electrică este stabilă, însă accesul la internet și telefonie poate fi limitat în zonele periferice.

2.5. Protecția mediului

2.5.1. Managementul deșeurilor

Sistemul de colectare și depozitare este insuficient dezvoltat, existând depozități neautorizate care pun în pericol calitatea solului și a apei. Crearea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor este esențială.

2.5.2. Biodiversitatea

Zonele împădurite, terenurile agricole și vegetația spontană asigură habitate pentru diferite specii de floră și faună. Protejarea acestora prin amenajări silvice și interzicerea tăierilor ilegale este prioritară.

2.5.3. Perdelele Forestiere de Protecție (PFP)

O altă acțiune este realizarea sau instalarea *perdelelor forestiere* pentru protecția câmpurilor agricole, a solurilor, surselor de apă, localității, drumurilor ș.a. Agrosilvicultura implică o reconceptualizare a unui model vechi și nou concomitent de gestionare a sistemelor de producție cu schimbul maximizării unui tip de producție omogenă pe altul care are ca scop protecția și durabilitatea mediului, promovarea de practici de produse diverse și productive. Deficitul de perdele forestiere de protecție constituie 3.55%-5.55% din suprafața terenurilor agricole 2453 ha sau 61,85 ha – 136.14 ha. Sporul la roada la ha a diferitor culturi agricole protejate de un sistem integral de perdele forestiere de protecție este de circa 15% și se manifestă mai accentuat în anii cu condiții de secetă și alți factori climatici dăunători.

Tabelul nr. 1. Balanța veniturilor și cheltuielilor privind utilizarea perdelelor forestiere de protecție în practica agricolă

Denumirea indicatori	Unitatea de măsură	Denumirea culturilor agricole				
		Porumb boabe	Grâu de toamnă	Soia	Floarea soarelui	Media
Volumul producției agricole	t/ha	5,5	4,2	2,3	2,4	3,6
Prețul producției agricole	lei/t	3855	4179	9400	10568	7000,5
Valoarea producției agricole	mii lei/ha	21,2	17,6	21,6	25,4	21,4
Valoarea producției globale agricole (câmp 43 ha)	mii lei	911,7	754,7	929,7	1090,6	921,7
Spor producție de la influența perdelelor forestiere (15%)	mii lei/ha	136,8	113,2	139,4	163,6	138,3
Venituri de la masa lemnoasă	mii lei	53,0	53,0	53,0	53,0	53,0
Venituri de la produse nelemnoase și alte produse	mii lei	23,1	23,1	23,1	23,1	23,1
Total venituri complementare	mii lei	212,8	189,3	215,5	239,7	214,3
Cheltuieli de creare a perdelelor forestiere (7/3 rânduri; 4,14 ha/2 câmpuri)	mii lei	82,1	82,1	82,1	82,1	82,1
Cheltuieli pentru îngrijirea și întreținerea perdelelor forestiere	mii lei	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
Pierderi de suprafață agricolă prin crearea perdelelor forestiere (6% din producția globală)	mii lei	54,7	45,3	55,8	65,4	55,3
Total cheltuieli	mii lei/ha	143,4	134,0	144,5	154,1	144,0
Balanța veniturilor și cheltuielilor	mii lei/ha	+69,4	+55,3	+71,0	+85,5	+70,3
<i>Procent de la producția globală agricolă</i>	%	+7,6	+7,3	+7,6	+7,8	+7,6

În perdelele forestiere existente au fost propuse următoarele măsuri de reabilitare:

- Emondaj în 2 PFP cu suprafața de 0,72 ha;
- Elagaj – 3 PFP - 4,02 ha
- Îngrijirea subarboretului în 3 PFP cu suprafața de 1,50 ha;
- Lucrări de igienă în 2 PFP cu suprafața de 1,69 ha;
- Tăieri de îngrijire, rărituri - 1 PFP - 1,70 ha;
- Reconstrucții - 2 PFP – 1,50 ha.

Toate perdelele forestiere de protecție sunt amplasate pe harta satului și tabelul cu caracteristicile și măsurile propuse, inclusiv hărțile tehnologice, anexate.

Agrosilvicultura (practicile agrosilvice și silvopastorale) este importantă prin posibilitatea de asociere a arborilor și culturilor agricole în spațiu (pe verticală sau orizontală) și timp, precum și prin interacțiunile ecologice și economice pozitive și semnificative care se produc, mai ales în ceea ce privește arborii (lemn pentru foc sau pentru industrie, fructe, flori, îmbunătățirea peisajului, loc de recreere, etc.)

Plantațiile forestiere de protecție sunt polifuncționale în peisajul național și constituie elementul de bază al organizării teritoriului. Cu cât mai eterogen și complex este landșaftul, cu atât este mai stabil.

2.6. Hazarduri naturale

Eroziunea solului și secetele constituie principalele riscuri, afectând producția agricolă și stabilitatea terenurilor. Adaptarea la schimbările climatice prin tehnici agricole moderne și gestionarea eficientă a apei este necesară.

Printre cauzele principale ale degradării resurselor de sol sunt:

- condițiile existente de relief și climă care favorizează dezvoltarea proceselor de eroziune;
- utilizarea tehnologiilor imperfecte de prelucrare a solului;
- alocarea resurselor în scopuri funciare cu luarea insuficiență în considerare a necesităților de conservare a solului;
- aplicarea insuficientă a asolamentelor;
- lipsa resurselor financiare la nivel local și la noii proprietari de pământ;
- accesul limitat al populației rurale la informația cu privire la exploatarea eficientă a pământului;
- tăierile ilicite și insuficiența perdelelor forestiere de protecție a terenurilor agricole.

Evoluția și tendințele de degradare a solurilor, de deteriorare și schimbare considerabilă a ecosistemelor naturale, mai ales consecințele acestor fenomene, impun modificarea modului de abordare a problemei privind prevenirea dezastrelor naturale, trecând la formele de management durabil al resurselor naturale. În acest scop, se cere o abordare a problemelor prin planificarea teritorială, gestionarea durabilă a ecosistemelor naturale și artificiale (agrobiocenozelor), protecția și conservarea speciilor de floră și fauna.

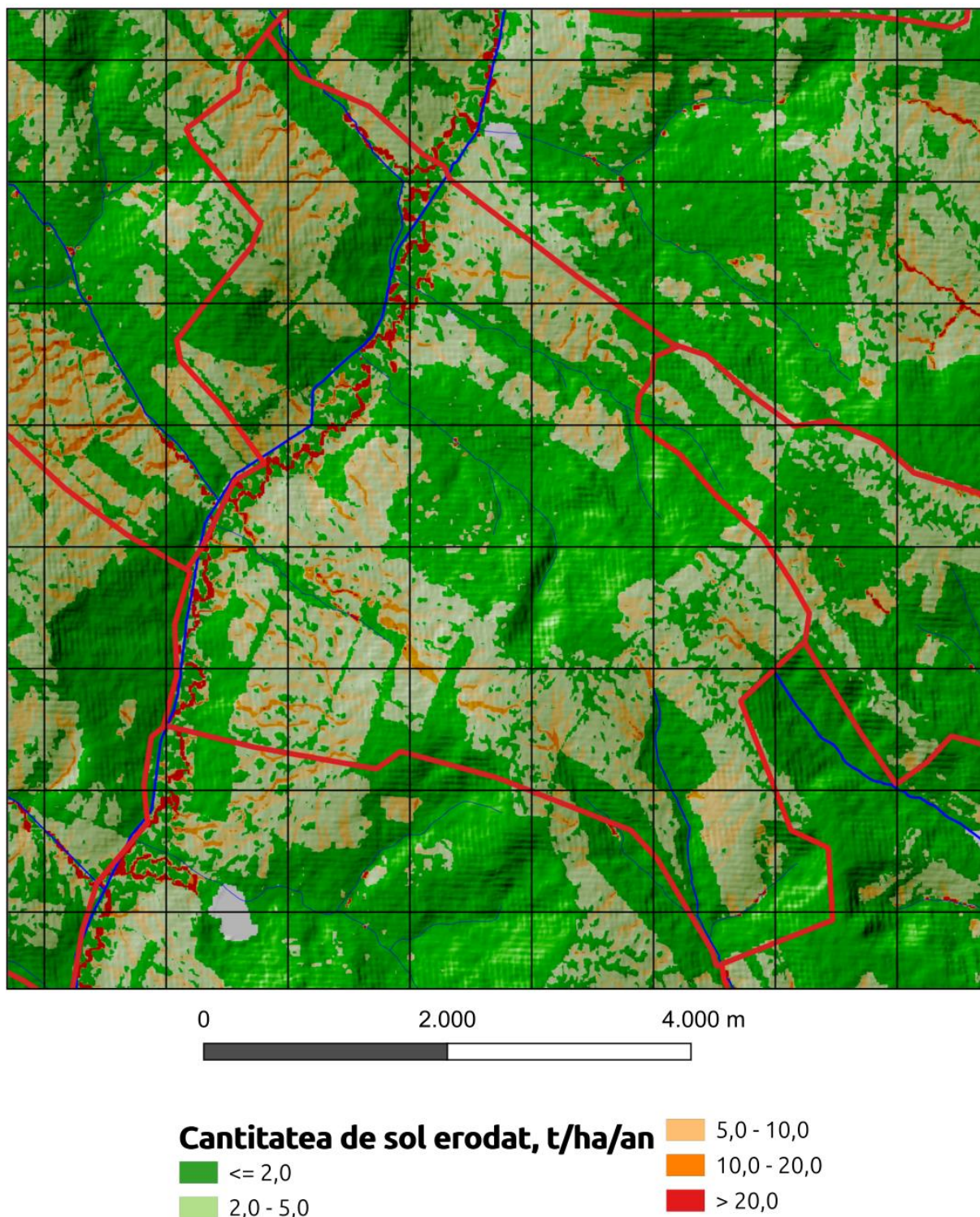
2.6.1. Eroziunea solului

La nivelul comunei Bușăuca, se pierde anual aproximativ 513 tone de sol din cauza eroziunii provocate de apă. Această cantitate o plasează la un nivel mediu în rândul comunelor studiate, evidențiind o problemă prezentă, dar nu critică de eroziune a solului. Eroziunea moderată observată sugerează că, deși relieful are zone în pantă și precipitațiile pot antrena scurgeri ocazionale, există probabil și factori atenuanți – cum ar fi sectoare cu vegetație protectoare sau unele practici agricole care reduc impactul ploilor asupra solului.

Deși totalul pierderilor nu atinge recordurile înregistrate la alte comune, rata medie de eroziune – de circa 3,8 tone/ha/an, cea mai ridicată dintre comunele analizate – indică o predispoziție pronunțată a terenurilor la degradare. Aceasta sugerează că pantele și suprafețele fără protecție vegetală ocupă o parte semnificativă a comunei, făcând ca eroziunea să fie un fenomen răspândit și intens. În punctele cele mai afectate, s-au estimat pierderi de sol de până la ~440 tone/ha într-un an, semn al unor procese erozionale foarte

puternice (șiroiri adânci sau ravene incipiente) în anumite zone critice. În timp, chiar și o eroziune moderată poate duce la diminuarea treptată a stratului fertil și a potențialului productiv al terenurilor agricole. Pentru a evita deteriorarea solurilor, comuna Bușăuca ar trebui să adopte măsuri de gestionare durabilă a terenurilor. Sunt recomandate intervenții precum: aratul în bandă pe curbele de nivel, păstrarea resturilor vegetale pe teren după recoltare, amenajarea de terase pe versanți și crearea de fâșii împădurite de protecție. Aplicarea acestor măsuri va reduce eroziunea, menținând solul pe loc și asigurând continuitatea producției agricole.

Eroziunea solului - Comuna Bușăuca

3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI

3.1. Oportunități de dezvoltare

1. **Agricultură competitivă.** Fertilitatea solurilor și infrastructura agricolă existentă permit diversificarea culturilor și creșterea randamentelor, în special prin tehnologii de irigare, mecanizare și asocieri între producători.
2. **Turism rural și ecologic.** Peisajele colinare și tradițiile locale pot fi valorificate pentru dezvoltarea turismului, pensiunilor și evenimentelor gastronomice.
3. **Energie regenerabilă.** Potențialul pentru energie solară și micro-eoliană poate aduce beneficii economice și de mediu.
4. **Acces la fonduri externe.** Programele de dezvoltare rurală (naționale, europene) pot sprijini modernizarea infrastructurii și implementarea unor proiecte durabile.

3.2. Constrângeri de dezvoltare

1. **Exodul tinerilor și îmbătrânirea populației.** Lipsa forței de muncă tinere și calificate.
2. **Infrastructură inadecvată.** Drumuri, rețele de apă și canalizare nesatisfăcătoare, limitând atractivitatea comunei pentru investitori.
3. **Buget local redus.** Resursele proprii insuficiente necesită dependența de finanțări externe și cofinanțare.
4. **Practicile agricole nesustenabile.** Monocultura și utilizarea abuzivă a inputurilor chimice duc la degradarea solului și poluarea apei.

3.3. Scenarii de dezvoltare

3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă

Obiective:

- Creșterea randamentului agricol prin introducerea tehnologiilor moderne (irigații, mecanizare avansată, soiuri performante).
- Asocierea fermierilor în cooperative pentru a reduce costurile și a îmbunătăți accesul la piață.
- Înființarea unor centre de procesare și depozitare pentru produsele locale (cereale, lactate, legume).

Riscuri:

- Presiune crescută asupra solului și apei, necesită măsuri de conservare.
- Dependența de volatilitatea prețurilor de piață și de subvențiile agricole.

3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică

Obiective:

- Agricultură ecologică (rotația culturilor, compost, îngrășăminte organice) și reducerea pesticidelor, menținând astfel calitatea solului pe termen lung.
- Crearea unui sector turistic rural (pensiuni, trasee tematice, festivaluri gastronomice), atrăgând vizitatori prin peisajele locale și tradițiile moldovenești.
- Protejarea biodiversității și a habitatelor naturale prin reîmpăduriri și interzicerea tăierilor ilegale.

Riscuri:

- Infrastructura de bază (drumuri, apă, canalizare) și promovarea insuficientă pot limita creșterea turismului.
- Necesită schimbarea mentalității fermierilor și formare profesională în agricultură ecologică și ospitalitate.

3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă și infrastructură modernizată)

Obiective:

- Modernizarea rețelelor de drumuri, apă și canalizare pentru a crea condiții adecvate de trai și a stimula investițiile private.
- Practici agricole durabile (rotația culturilor, protejarea resurselor de apă, reducerea chimicalelor) pentru menținerea productivității solului.
- Crearea de facilități locale de prelucrare a produselor agricole, împreună cu inițiative turistice moderate, generând venituri complementare.

Riscuri:

- Planificarea și implementarea pe termen mediu-lung, necesitând cofinanțări și sprijin extern.
- Coordonare complexă între autorități, fermieri, ONG-uri și mediul privat.

4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE

4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor

În urma evaluării multicriteriale a terenurilor agricole din cele 32 de comune studiate (situate în raioanele Orhei, Rezina și Șoldănești), s-au identificat diferențe semnificative în potrivirea diferitelor culturi și folosințe ale terenului. Per ansamblu, **cerealele de toamnă** (în special grâul și orzul) prezintă cea mai mare pretabilitate, având cele mai extinse suprafețe de teren clasificate drept potrivite sau foarte potrivite pentru aceste culturi. **Culturile prășitoare de primăvară** precum porumbul și floarea-soarelui au, dimpotrivă, o extindere mult mai redusă a terenurilor cu favorabilitate ridicată, fiind în general limitate de factori climatici și edafici. Conform studiilor în domeniu, **principalii factori limitativi** ai productivității agricole în această regiune sunt deficitul de precipitații în perioada de vegetație, regimul termic, panta

terenului și proprietățile solului (porozitate, conținut de humus, textură etc.). Aceste constrângeri explică de ce **speciile sensibile la secetă sau la îngheț** (de exemplu, vița-de-vie, piersicul) au un indice de pretabilitate foarte scăzut în majoritatea comunelor, în timp ce **plantele mai rezistente** (grâul, orzul, lucerna) reușesc să valorifice mai bine condițiile locale. Totodată, pe terenurile cu pantă accentuată sau soluri slab dezvoltate, **utilizările permanente** (pășuni și fânețe) reprezintă opțiunea optimă, aceste suprafețe fiind mai potrivite pentru pajiști naturale decât pentru culturi intensive. În continuare este prezentată analiza detaliată pentru fiecare comună, evidențiind culturile cu pretabilitate ridicată, zonele propice și recomandările privind culturile ce ar trebui evitate.

În comuna Bușăuca, **grâul** reprezintă cultura cu cea mai bună potrivire – deși într-o măsură moderată (cca 36,8% din suprafață fiind aptă). Nicio cultură nu întrunește condiții de *înaltă* pretabilitate pe arii extinse, însă **orzul și lucerna** au fiecare în jur de 20–25% din teritoriu cu favorabilitate medie, putând fi luate în considerare pe terenurile mai bune (ex. platouri sau zone de vale). **Pășunile** permanente ocupă terenurile limitate ca fertilitate – în Bușăuca însă, suprafața cu pretabilitate ridicată pentru pășune este sub 5%. Se recomandă **evitarea plantării de viță-de-vie, cartof, floarea-soarelui și cânepă** pe teritoriul comunei, acestea având indici de favorabilitate foarte scăzuți (majoritatea terenurilor intrând la clasa necorespunzătoare pentru astfel de culturi).

Schema de rotație recomandată (4-5 ani)

1. Anul I – Grâu de toamnă: cultură de bază, bine adaptată condițiilor locale.
2. Anul II – Orz de toamnă: alternanță cerealieră pentru diversificare.
3. Anul III – Floarea-soarelui (unde este potrivit): cultură tehnică ce rupe ciclul cerealier.
4. Anii IV–V – Lucernă: leguminoasă perenă ce refertilizează solul și oferă furaje de calitate.

Proporții și categorii de utilizare a terenului

- Culturi principale: grâu, orz, lucernă (în proporții variabile, adaptate analizei de pretabilitate).
- Culturi secundare: soia, mazăre sau alte leguminoase pe suprafețe mici.
- Pajiști permanente: pe terenurile marginale, în special în pantă.
- Livezi/pomi: doar pe microzone favorabile (prun, cireș), dacă sunt identificate.

Principii agronomice moderne aplicate

Rotația include diversificarea culturilor, alternanța cerealelor cu leguminoase și plante tehnice, evitarea monoculturii și utilizarea pajiștilor pe terenurile sensibile. Lucerna are rol ameliorator, fixând azotul și refăcând fertilitatea solului.

Culturi nerecomandate

Se vor evita culturile cu pretabilitate foarte scăzută, precum vița-de-vie, piersicul, cartoful sau porumbul extensiv, deoarece nu oferă randamente stabile și sunt vulnerabile la condițiile pedoclimatice locale.

4.2. Măsurile propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare

Progresul general privind realizarea obiectivelor **Planului Local de Acțiuni Comuna Bușăuca, Raionul Rezina** va fi apreciat în baza următorilor indicatori:

Acțiuni	Indicator de progres	Ținta ce urmează a fi atinsă în anul 2030	Cost estimativ	Surse de finanțare
1.1. Extinderea suprafeței pădurilor	Suprafață împădurită (ha)	+73 ha	30.000 – 50.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.2. Extinderea suprafeței fâșiilor forestiere de protecție	Suprafață fâșii forestiere (ha)	+61,85 ha	~63.300 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.3. Plantarea și/sau conservarea vegetației riverane	Suprafață restaurată (ha)	45 ha	4.500-16.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.4. Promovarea culturilor energetice și utilizarea resurselor de biomasă forestieră reziduală	<ul style="list-style-type: none"> Cantitate biomasă utilizată (tone) Creșterea ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie 	26 ha	Dezvoltare a culturilor energetice: 20.000 - 25.000 lei pe hectar în primul an Colectarea și procesarea biomasei forestiere: 200 și 350 lei pe tonă.	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). Planul Național „Construim Moldova Europeană”, Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Moldova
1.5. Reconstrucția ecologică a pădurilor afectate de uscăre și alți factori vătămători sau necorespunzătoare sub raport structural-funcțional	Suprafață reconstruită (ha)	132 ha	1.500 - 2.000 lei pe hectar	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027

1.6. Reabilitarea fâșiilor forestiere de protecție a terenurilor agricole	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafață reconstruită (ha) 	<p>27,96 ha</p>	<p>22 000 – 35 000 lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027; ▪ Proiectul GEF8 (FAO) perioada 2026-2030. ▪ Proiectul de Reziliență Rurală (PRR) – UCIP IFAD <p>Proiectul „Dezvoltarea Sectorului Forestier Comunal în Moldova” – Fondul BioCarbon</p>
1.7. Protecția pădurilor prin combaterea adecvată a dăunătorilor și bolilor (metode biologice de combatere etc.) și a pășunatului în păduri	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rapoarte anuale ▪ Număr de intervenții 	<p>263,47 ha</p>	<p>Tratamente chimice: 1.000 la 5.000 lei/ha. Tratamente biologice: 1.500 și 3.000 lei/ha. Tratamente mecanice: 3.000–4.000 lei/ha.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
1.8. Monitorizarea stării de sănătate a pădurilor și a solurilor forestiere	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rapoarte anuale ▪ Numărul de studii efectuate ▪ Procentul de păduri monitorizate anual. ▪ Numărul de probe de sol și vegetație analizate 	<p>263,47 ha</p>	<p>2.000 lei/ha anual</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul de granturi post-investiționale destinate managementului durabil al terenurilor este parte integrantă a Proiectului Agricultură Competitivă (MAC-P). <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>
1.9. Prevenirea și limitarea incendiilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studii de caz ▪ Suprafața pădurilor protejată împotriva incendiilor (ha) 	<p>263,47 ha</p>	<p>4.650 lei și 13.900 lei pe an</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 <p>Proiectul „EU4 Moldova Rezilientă – Stat Sigur, Comunități Puternice”</p>
1.10. Îmbunătățirea sistemului de monitorizare și observare a acțiunii factorilor biotici și abiotici destabilizatori	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Număr de sisteme implementate ▪ Procentajul de păduri monitorizate 	<p>263,47 ha</p>	<p>13.500 lei pe an</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. <p>Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027</p>

2.1 Aplicarea măsurilor hidrotehnice și fito-ameliorative pe terenurile agricole afectate de ravene	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor afectate de ravene pe care s-au aplicat măsuri hidrotehnice și fito-ameliorative (ha) 	<p>12 ha</p>	<p>165–310 mii lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Proiectul "Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale" (TRTP) ▪ Proiectul Băncii Mondiale "Agricultura Competitivă în Moldova" (MACP) <p>Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>
2.2 Extinderea terenurilor irigate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor irigate (ha) 	<p>+35 ha</p>	<p>60.000 - 180.000 lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) <p>Granturi oferite de UCIP IFAD</p>
2.3 Implementarea culturilor agricole cu un consum redus de apă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața cultivată cu culturi agricole cu consum redus de apă (ha) ▪ Reducerea consumului de apă pentru irigare (%) ▪ Numărul de ferme adoptând tehnici de irigare eficiente și culturi rezistente la secetă ▪ Eficiența utilizării apei în agricultura respectivă (litri de apă pe kg de produs) 	<p>612 ha</p>	<p>71.000 - 123.000 lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME). Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM). ▪ Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA). ▪ Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” finanțat de Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD). ▪ Proiecte internaționale și parteneriate <p>Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>
2.4 Reducerea suprafeței de terenuri degradate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prevenirea și combaterea eroziunii solului, ha 	<p>-52 ha</p>	<p>10.000 - 20.000 lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, Fonduri externe, Organizații internaționale și agenții de dezvoltare, Fonduri private și investiții. ▪ Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 <p>Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)</p>

2.5 Reducerea suprafeței terenurilor puternic erodate	<ul style="list-style-type: none"> Prevenirea și combaterea eroziunii solului, ha 	-17 ha	64,2 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Proiectul Băncii Mondiale "Agricultura Competitivă în Moldova" (MACP). Subvenții pentru lucrările de îmbunătățiri funciare și protecția solului de la AIPA. Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025
2.6 Conversia terenurilor arabile de pe pante (cu un anumit grad de degradare) în păduri	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hectare de terenuri arabile de pe pante care au fost convertite în păduri 	9 ha	9.500 – 13.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat și local; AIPA, Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor. FEN, Fonduri externe
2.7 Creșterea cantității de reziduuri vegetale pe suprafața solului care îmbunătățește agregarea și astfel reduce tendința de formare a crustei, lucrările minime ale solului și sistemul fără lucrări.	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea cantității de reziduuri vegetale aplicate pe sol pentru a îmbunătăți agregarea solului. Reducerea formării crustei pe sol. 	175 ha	7.000 - 11.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT) Programul de granturi pentru facilitarea accesului la piețele de desfacere pentru agricultori
2.8 Măsuri de management pentru reducerea pierderilor de carbon din sol	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea emisiilor de CO₂ Creșterea conținutului de materie organică Îmbunătățirea biodiversității solului 	35 ha	33.000 - 70.000 lei/an	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat și fonduri internaționale Programul de Finanțare a Economiei Verzi (GEFF) al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) Programul AgreeaCarbon
2.9 Măsuri de management pentru ameliorarea terenurilor sărăturate	<ul style="list-style-type: none"> Recuperare a și îmbunătățirea capacității solului afectat de sare, ha 	52 ha	12.000 - 23.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT), (UCIMPA) Subvenții pentru Lucrări de Îmbunătățiri Funciare și Protecția Solului, și Programul de Subvenționare a Investițiilor în Tehnica și Echipamentele Agricole (AIPA)
2.10 Măsuri de management pentru prevenirea degradării prin destructurare și crustificare	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața totală de teren agricol protejată împotriva eroziunii, ha 	17 ha	35.000 – 55.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)

2.11	Măsuri pentru prevenirea degradării solului prin compactare	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor afectate de compactare , ha 	9 ha	1.250 - 3.300 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), subvenții și Programul de granturi post-investiționale "Managementul Durabil al Terenurilor" (MDT). Proiectul "Agricultura Competitivă în Moldova" (MAC-P)
2.12	Măsuri de management pentru prevenirea și combaterea poluării solului	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor erodate reabilite, ha 	874 ha	15.000 – 25.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)
2.13	Măsuri de management pentru prevenirea și combaterea pierderii de nutrienți în sol	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor protejate de eroziune și degradare a solului, ha 	874 ha	3.000 - 5.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)
2.14	Amendarea solurilor acide si alcaline	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor ameliorate, ha 	3 ha	1.300 - 3.200 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Subvențiile AIPA (Agenția pentru Intervenții și Plăți în Agricultură) Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) Fondul Ecologic Național EU Neighbourhood Instrument
2.15	Proiectarea și executarea amenajărilor antierozionale pentru anii 2025-2030	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața de teren protejată, ha 	35 ha	70.500-161.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. MAC-P (Managementul Agriculturii și Conservarea Solului) - Banca Mondială și PNUD Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 – UE
2.16	Modificarea categoriei de folosință a terenurilor	<ul style="list-style-type: none"> Conduc la modificarea albedoului la nivel local și eliminarea unor gaze cu efect de seră 	17 ha	21.000 - 60.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Programul de granturi post-investiționale "Managementul durabil al terenurilor", AIPA
2.17	Reabilitarea terenurilor degradate antropice (exploatări miniere, depuneri de reziduuri, poluate cu hidrocarburi, metale grele	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața de teren reabilitată, ha 	3 ha	17.000 - 40.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)

etc) și împădurire				
2.18 Amenajarea pajiștilor	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața pajiștilor amenajate, ha 	254,68 ha	5.000 - 12.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)</p>
3.1 Stimularea financiară privind procesul de consolidare a terenurilor mici, parcelate	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor consolidate, ha 	17 ha	6.000–15.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, ameliorare și protecție a solului. Proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Stimularea consolidării terenurilor agricole, AIPA</p>
3.2 Promovarea bunelor practici agricole pentru prevenirea și combaterea degradării solului și a pierderilor de nutrienți	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de fermieri care implementează tehnologii și practici durabile de gestionare a terenurilor Suprafața de teren agricol gestionată prin practici de management durabil 	874 ha	78.000 - 235.000 lei per fermier	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul Agricultura Competitivă (MAC-P). Programele Agenției pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți; Proiectul privind vânzarea-cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile; Proiectul privind transformarea digitală în agricultură; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) <p>Proiecte ale Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală LEADER: Ecosistem LEADER din Republica Moldova mai sustenabil; Asociațiile GAL pentru reziliență și securitate</p>
3.3 Implementarea măsurilor de management durabil al resurselor de sol	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hectare unde s-au aplicat măsuri anti-eroziune, ha 	874 ha	97.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Programul de granturi post-investiționale pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) <p>Proiectul Băncii Mondiale „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)</p>
3.4 Practicarea asolamentului și rotației culturilor	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea producțiilor agricole; Conservarea biodiversității; Reducerea presiunii bolilor, buruienilor și dăunătorilor 	699 ha	15.000-40.000 lei/ha/an	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. AIPA: Programul de granturi pentru îmbunătățirea productivității terenurilor prin management durabil al terenurilor și subvenții <p>ADMA: Programul de Asistență pentru Fermierii Neprivilegiați 2KR și PAC; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME); Programul de Dezvoltare a Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM)</p>
3.5 Executarea lucrărilor de afânare a solului pe verticală fără întoarcerea brazdei	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea conținutului de materie organică din sol; Sechestrarea carbonului; 	122 ha	1.350 - 2.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare (AIPA) Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intensificarea activității biologice a solului; ▪ Creșterea fertilității solului 			Proiectul privind vânzarea – cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile
3.6 Atenuarea fenomenului de tasare / compactare prin reducerea numărului de treceri și executarea lucrărilor la umiditatea optimă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea conținutului de materie organică din sol; ▪ Sechestrarea carbonului; ▪ Intensificarea activității biologice și fertilității solului 	3 ha	17.000 – 28.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru proiecte de prelucrare a solului (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.7 Terasarea terenurilor în pantă pentru reținerea apei pe versanți	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea umidității solului, a altor proprietăți fizico-chimice ale acestuia 	35 ha	20.000 - 30.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru îmbunătățiri funciare Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.8 Înființarea culturilor anuale de acoperire (culturi verzi)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea degradării sub impact al condițiilor climatice; ▪ Creșterea cantității de materie organică acumulată în sol 	699 ha	3.250 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.9 Implementarea a semănatului dublu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea volumului de apă curgătoare pe suprafața terenului 	17 ha	24.000 – 43.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.10 Extinderea sistemului de agricultură conservativă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perturbarea minimă a solului 	87 ha	3.600 - 6.700 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi privind îmbunătățirea productivității terenurilor printr-un management durabil al terenurilor (MAC-P) ▪ Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți Programul vânzări în rate 2KR în agricultura performantă irigată
3.11 Implementarea măsurilor privind managementul integrat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața de teren agricol irigat (hectare). ▪ Procentajul populației cu 	87 ha	43.000 - 89.000 lei (pentru implementare inițială + operare pe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)

al resurselor de apă	acces la apă potabilă sigură și de calitate.		un an)	Proiectul „Securitatea Aprovizionării cu Apă și Sanitație în Moldova” este finanțat de AID și ADA.
3.12 Alegerea unei tehnologii optime de irigare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea pierderilor de apă; ▪ Creșterea randamentului de utilizare a apei de irigat ▪ Suprafața de teren irigată (hectare) 	87 ha	<p>pentru irigare prin picurare (pentru primul an): 9.500 – 18.000 lei/ha</p> <p>pentru irigare prin aspersiune (pentru primul an): 7.500 – 15.000 lei/ha</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) ▪ Granturi oferite de UCIP IFAD ▪ Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”</p>
3.13 Măsuri de atenuare a eroziunii hidrice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea pierderilor de sol prin eroziune de suprafață 	87 ha	23.000 - 44.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Proiectului Agricultura Competitivă (MAC-P) ▪ Subvenții pentru proiectele investiționale de îmbunătățire a calității solurilor <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)</p>
3.14 Măsuri de atenuare pentru îmbunătățirea conectivității laterale și a capacității de retenție a apei în zona inundabilă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prevenirea inundațiilor prin preluarea undelor de viitura în luncile refăcute; ▪ Creșterea biodiversității; îmbunătățirea microclimatului 	87 ha	2.050.000 – 4.100.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) <p>Programului „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)</p>
3.15 Construcția unor acumulări de compensare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea volumului de apă ce poate fi utilizat pentru combaterea deșertificării 	52 ha	28.000 - 45.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) ▪ Granturi oferite de UCIP IFAD <p>Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”</p>
3.16 Crearea de noi zone umede	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Îmbunătățirea microclimatului ▪ Biodiversitatea ▪ Protecția împotriva inundațiilor 	52 ha	60.000 – 130.000 lei/ha anual	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD)

				Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”
3.17 Crearea de zone tampon în lungul râurilor/canal elor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reținerea particulelor de sol,; ▪ Evitarea eutrofizării, ▪ Producere de biomasa 	2 ha	55.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” ▪ Proiectul „Deșeuri Solide în Republica Moldova” ▪ Proiectul UNEP/GEF: Cadrul global pentru biodiversitate Proiectul UNEP/GEF: Cadrul de implementare a biosecurității pentru managementul resurselor biologice în Moldova
3.18 Reabilitarea sistemelor de irigare existente și introducerea unor noi sisteme irigaționale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața totală irigată anual 	52 ha	pentru sistem de irigație prin picurare: 33.000 lei/ha pentru sistem de irigație prin aspersie: 51.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)

5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE

5.1. Obiectivele strategiei de comunicare

Strategia de comunicare are drept scop sprijinirea implementării eficiente a Planurilor Locale de Acțiuni (PLA), asigurarea transparenței procesului decizional și consolidarea implicării comunității în atingerea obiectivelor de neutralitate a degradării solurilor. Comunicarea eficientă este esențială pentru transformarea unui document strategic într-un proces viu, participativ și adaptabil, în care toți actorii – autorități publice locale, cetățeni, ONG-uri și parteneri – au un rol clar definit.

Obiectivele principale ale strategiei sunt:

- Creșterea gradului de informare a populației asupra conținutului și importanței PLA;
- Promovarea beneficiilor ecologice, economice și sociale ale măsurilor propuse în plan;

- Stimularea implicării active a cetățenilor, consilierilor locali, agenților economici și instituțiilor;
- Susținerea procesului de aprobare, finanțare și implementare printr-o imagine publică clară, coerentă și pozitivă;
- Prevenirea dezinformării și asigurarea unei înțelegeri corecte a obiectivelor și măsurilor incluse în plan.

5.2. Mesaje-cheie

Pentru a asigura coerența comunicării și ancorarea acesteia în realitățile locale, au fost formulate mesaje-cheie care reflectă valorile, prioritățile și viziunea Planului Local de Acțiuni (PLA). Acestea au rolul de a mobiliza comunitatea, de a consolida parteneriatele și de a oferi direcții clare pentru un discurs public orientat spre acțiune.

„Așa cum spune și un gospodar înțelept: Nu poți păstra ogoarele pline de râpi și alunecări – trebuie să acționezi pentru a le îmbunătăți ” - evidențiază nevoia urgentă de intervenție asupra terenurilor degradate și importanța acțiunii directe pentru conservarea productivității agricole.

„Trebuie să colectăm apa de ploaie – fiecare strop contează în fața secetei” - accentuează importanța valorificării resurselor naturale, în special în contextul precipitațiilor neregulate și a presiunii asupra surselor de apă.

„Apa va fi – dar nu cum vrem: ploi abundente, neregulate, cu efecte imprevizibile” - transmite riscul asociat schimbărilor climatice și subliniază necesitatea unor măsuri de adaptare, precum vegetație de protecție, irigații eficiente și gestionarea apelor pluviale.

„Planul Local de Acțiuni – un instrument real pentru dezvoltare durabilă” - subliniază caracterul aplicabil, concret și strategic al documentului;

„Împădurim, protejăm, dezvoltăm – împreună!” - încurajează participarea cetățenilor și actorilor locali în implementarea măsurilor de mediu;

„Agricultură modernă, mediu protejat” - pune accent pe echilibrul dintre productivitate și sustenabilitate;

„Comunitate unită, viitor prosper” - transmite ideea de solidaritate locală și implicare comună în dezvoltare;

„Comuna noastră devine mai verde, mai sigură și mai pregătită pentru viitor” - oferă o imagine pozitivă, orientată spre reziliență și adaptare climatică;

„Terenurile degradate trebuie să dispară din cadastru” - exprimă ferm angajamentul pentru reabilitarea terenurilor afectate de eroziune și pentru utilizarea eficientă a fiecărei suprafețe;

„Fiecare idee contează. Fiecare voce schimbă ceva.” - subliniază importanța dialogului deschis și a consultării permanente;

„Cu planul aprobat, atragem fonduri și construim viitorul comunei” - leagă direct strategia locală de oportunitățile de finanțare și dezvoltare concretă;

„Mai multă pădure, mai puțină secetă. Mai multă grijă, mai multă viață.” - transmite clar beneficiile ecologice ale împăduririi și conservării resurselor;

„Schimbările climatice nu sunt viitorul – sunt prezentul cu care trăim astăzi” - atrage atenția asupra urgenței intervenției și necesității unei acțiuni locale rapide și coordonate.

„Comunitatea recunoaște clar nevoile prioritare – apă și canalizare, servicii de sănătate și drumuri.” – subliniază importanța concentrării resurselor pe infrastructura de bază, pentru îmbunătățirea calității vieții și prevenirea degradării continue a condițiilor de trai.

„Agricultura este afectată de lipsa irigațiilor și condiții climatice extreme – necesită sprijin tehnic și financiar.” – atrage atenția asupra vulnerabilității sectorului agricol și a urgenței implementării unor soluții de adaptare, pentru menținerea producției și securității alimentare.

„Problemele de mediu sunt urgente – gestionarea deșeurilor și reîmpădurirea sunt susținute de majoritatea.” – transmite necesitatea unor acțiuni imediate și coordonate pentru protejarea resurselor naturale și reducerea impactului asupra sănătății comunității.

„Deschidere majoră spre energie verde – peste 90% ar accesa programe pentru surse regenerabile.” – accentuează oportunitatea implementării de proiecte sustenabile pe energie regenerabilă, cu impact pe termen lung asupra costurilor și mediului.

5.3. Public-țintă

Strategia de comunicare se adresează unor categorii diverse de public, fiecare cu rol specific în procesul de elaborare, aprobare și implementare:

Autoritățile publice locale – primari, consilieri, funcționari publici: vizați în mod direct pentru asumarea și promovarea planului;

Cetățenii – locuitori ai comunei, în special tinerii și gospodarii interesați de conservarea terenurilor și a apei;

Fermierii și agenții economici – ca beneficiari direcți ai măsurilor privind irigarea, solul și reîmpădurirea;

ONG-uri și lideri comunitari – parteneri în implementarea activităților voluntare, de educație și conștientizare;

Instituții de învățământ și cadre didactice – esențiale pentru transmiterea valorilor legate de protecția mediului către generațiile tinere;

Finanțatori și donatori potențiali – cărora li se comunică caracterul strategic, realist și participativ al planului.

5.4. Canale de comunicare

Pentru a ajunge eficient la toate categoriile de public-țintă și a asigura implicarea comunității, au fost folosite canale de comunicare adaptate specificului local, punând accent pe accesibilitate, transparență și dialog direct:

- **Comunicare telefonică** – pentru contact rapid și eficient cu reprezentanții autorităților locale și alți actori relevanți;
- **E-mail și corespondență electronică** – pentru transmiterea documentelor, invitațiilor și agendelor;
- **Participare la ședințe de lucru și consultări publice** – esențiale în ambele runde de consultări:
 - **Prima rundă (martie-aprilie 2025)** – axată pe prezentarea obiectivelor PLA, identificarea problemelor prioritare și colectarea propunerilor. Reprezentanții echipei de elaborare a PLA au elaborat și aplicat un chestionar adresat comunității, pe baza căruia au fost obținute date relevante în cadrul zonei de studiu: distribuția respondenților (64% administrație publică, restul fermieri, antreprenori etc.), vechimea în comunitate (peste 80% locuiesc de mai mult de 10 ani), principalele probleme identificate (lipsa locurilor de muncă și drumurile proaste – 58,2% fiecare; apă/canalizare – 46,2%), priorități investitoriale (apă/canalizare – 39,1%, sănătate – 36,8%, drumuri – 18,4%), dificultăți în agricultură (lipsa irigației, secetă, costuri ridicate), probleme de mediu (deșeuri necorespunzătoare – 66,7%, eroziune sol – 44%, poluare apă – 44%) și priorități (reîmpădurire – 76%). Totodată, s-au înregistrat opinii privind turismul (64,4% cred în potențial), implicarea comunitară (76,7% doresc să se implice mai mult) și deschiderea față de energia regenerabilă (91,5%). Discuțiile au avut loc direct în sala de ședințe a primăriei, cu participarea primarului, inginerului cadastral și a unui specialist în agricultură.
 - **A doua rundă (iulie-septembrie 2025)** – dedicată prezentării variantei în lucru a PLA. Autoritățile locale au fost rugate să analizeze documentul împreună cu specialiști, consilieri și reprezentanți agricoli pentru a formula observații. Aceeași echipă, completată de un consilier local implicat activ, a evaluat fezabilitatea tehnică și economică a măsurilor.

- **Rețea informală de actori locali** – primari, ingineri cadastrali, consilieri, membri ai echipei de proiect, implicați în diseminarea informațiilor și mobilizarea comunității;
- **Transparență prin documente de lucru** – procese-verbale, planuri de acțiuni și materiale distribuite atât tipărit, cât și electronic, pentru analiză și feedback;
- **Consultări publice periodice** – întâlniri lunare sau trimestriale;
- **Platforme online și grupuri de social media** – pentru feedback rapid și actualizări privind proiectele în derulare;
- **Evenimente tematice** – festivaluri, târguri agricole, zile ecologice, care combină informarea cu implicarea comunității;
- **Parteneriate cu școli și ONG-uri locale** – pentru campanii de conștientizare privind mediul, turismul și agricultura sustenabilă

În cadrul întâlnirilor și vizitelor de teren, s-au realizat fotografiile documentative atât din teren, cât și de la ședințe, pentru a ilustra starea actuală a zonelor vizate și implicarea participanților. Procesele-verbale au consemnat propunerile și concluziile, iar PLA în format MS Word a fost transmis primăriei pentru utilizare locală. Totodată, au fost colectate și distribuite datele de contact ale persoanelor responsabile cu finanțarea proiectelor de împădurire a proprietății private, sprijinind astfel accesul comunității la oportunități concrete de implementare.

Comunicarea a fost ușoară, fluidă și eficientă, susținută de receptivitatea autorităților locale, care s-au implicat activ de la confirmarea logistică a întâlnirilor până la participarea constantă la consultări. Atmosfera deschisă și constructivă, completată de exemple concrete din teren – zone cu risc de alunecare, sectoare cu eroziune avansată, pajiști degradate – a contribuit la fundamentarea participativă a Planului Local de Acțiuni.

5.5. Activități propuse

Pentru a asigura dezvoltarea durabilă a comunei și protejarea resurselor naturale, este esențială implicarea activă a tuturor – administrație, fermieri, tineri, elevi și comunitatea locală. Activitățile propuse urmăresc nu doar îmbunătățirea practicilor agricole și protecția mediului, ci și crearea unor oportunități economice, sociale și educaționale, care să consolideze spiritul de cooperare și identitatea locală.

Campanii de informare

Organizarea de campanii interactive și vizuale despre:

- rotația culturilor și beneficiile acestora pentru sănătatea solului;
- protecția solului și a apei prin metode ecologice și tradiționale adaptate contextului local;
- gestionarea responsabilă a deșeurilor, inclusiv colectarea selectivă și reciclarea;
- conservarea biodiversității prin protejarea speciilor locale și menținerea echilibrului ecosistemelor.

Aceste campanii pot include panouri informative, proiecții de scurtmetraje documentare, concursuri tematice și caravane educaționale în satele comunei.

Ateliere și cursuri

- **Pentru fermieri:** sesiuni practice despre tehnologii agricole moderne, utilizarea eficientă a resurselor, marketing rural, accesarea de fonduri europene și naționale.
- **Pentru tineri:** instruire în antreprenariat, dezvoltarea turismului local, organizarea de trasee ecoturistice, promovarea produselor tradiționale prin rețele sociale și platforme de vânzare online.
- **Pentru administrație:** cursuri de management de proiect, strategii de atragere a resurselor externe, formarea de parteneriate cu alte localități și organizații.

Crearea ONG-urilor locale

Suținerea formării de organizații neguvernamentale cu misiune clară de protecție a mediului și dezvoltare comunitară. ONG-urile pot deveni motorul acțiunilor de voluntariat, pot coordona proiecte educaționale și pot facilita accesul la finanțări nerambursabile.

Implicarea elevilor și localnicilor

Organizarea de acțiuni concrete și atractive, precum:

- plantarea de copaci, arbuști și flori pentru reînverzirea spațiilor publice;
- campanii de curățare a malurilor râurilor, pădurilor și zonelor verzi;
- stoparea eroziunii solului și a formării ravenelor prin construcția de gardulețe din nuiele, terasări și lucrări simple de stabilizare a versanților;
- crearea de „patrule verzi” formate din tineri voluntari care să monitorizeze și să raporteze problemele de mediu.

Grup de lucru local

Înființarea unui grup mixt format din reprezentanți ai primăriei, fermierilor, ONG-urilor, tinerilor și școlilor, care să supervizeze implementarea proiectelor, să identifice nevoile urgente și să caute surse de finanțare. Grupul ar putea funcționa ca un „Consiliu Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă” al comunei.

Târguri și expoziții

Organizarea periodică de evenimente tematice pentru promovarea:

- produselor locale (miere, brânzeturi, fructe, legume, conserve tradiționale);
- meșteșugurilor (țesături, obiecte din lemn, ceramică);
- oportunităților turistice (trasee de drumeție, zone naturale, gospodării agroturistice).

Aceste târguri pot include degustări, demonstrații meșteșugărești, expoziții foto și standuri interactive, atrăgând atât localnicii, cât și vizitatori din alte zone.

Perspective suplimentare

- Crearea unui **calendar anual al activităților comunitare** (Ziua Mediului, Săptămâna Verde, Ziua Recoltei).
- Organizarea de **competiții ecologice** între sate (cine colectează cele mai multe deșeuri reciclabile, cine plantează cei mai mulți copaci).
- Lansarea unui **program de „Ambasadori ai Mediului”** în rândul tinerilor, care să reprezinte comuna la evenimente județene sau naționale.
- Realizarea unui **colț verde în fiecare școală** – mini-grădini unde elevii învață despre plante și îngrijirea lor.

6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

1. **Comuna Bușăuca deține un potențial agricol și natural valoros**, ce poate fi exploatat în mod durabil prin investiții strategice în infrastructură și agricultură performantă.
2. **Scenariile de dezvoltare** (intensiv, ecologic-turistic sau mixt) pot fi combinate, adaptându-se nevoilor reale și accesului la resurse.
3. **Modernizarea infrastructurii** (drumuri, apă-canal, colectarea deșeurilor) constituie fundamentul pentru asigurarea unor condiții de viață decente și atragerea investițiilor.
4. **Adaptarea practicilor agricole** la principiile sustenabile (rotația culturilor, reducerea chimicalelor, gestionarea apei) este crucială pentru menținerea pe termen lung a fertilității solului.
5. **Accesarea fondurilor externe** și parteneriatele public-private pot accelera modernizarea comunei și pot sprijini inițiativele antreprenoriale.
6. **Implicarea comunității** în planificare și implementare asigură transparență și responsabilitate colectivă, consolidând coeziunea socială.

Prin aplicarea acestui Plan Local de Acțiuni, comuna Bușăuca poate deveni un exemplu de bună practică în dezvoltarea rurală din raionul Rezina, îmbinând progresul economic cu protecția mediului și îmbunătățirea condițiilor de trai pentru toți locuitorii.

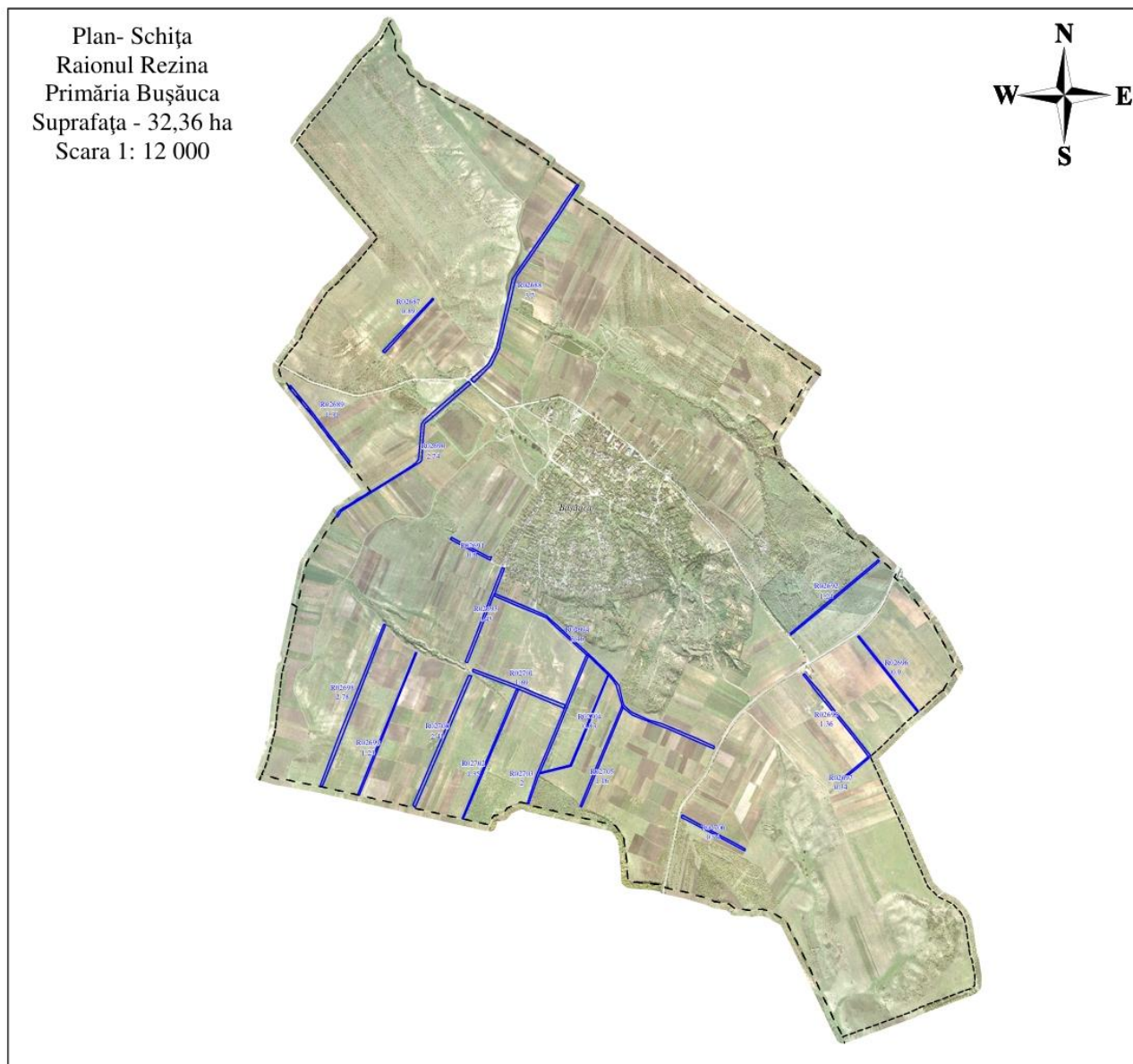
BIBLIOGRAFIE

- Rapoarte oficiale ale autorităților din raionul Rezina
- Documente legislative și reglementări privind dezvoltarea rurală și protecția mediului
- Date și studii ale Biroului Național de Statistică (BNS)
- Exemple de bune practici în agricultură durabilă și turism rural în Republica Moldova

ANEXE

1. **Material cartografic** – Hărți ale comunei Bușăuca: delimitări teritoriale, utilizarea terenurilor, infrastructură
2. **Tabele cu indicatori statistici** – Evoluția demografică, structura gospodăriilor, producția agricolă
3. **Cadru legislativ și reglementări** – Lista actelor normative relevante pentru dezvoltarea locală și protecția mediului
4. **Exemple de proiecte și inițiative locale** – Modele de succes în agricultură, turism, mediu
5. **Feedback comunitar** – Rezultatele consultărilor și sondajelor cu populația privind prioritățile de dezvoltare

Anexa 1. Material cartografic: Planul – schiță a PFP-urilor din perimetrul primăriei Pohorniceni

Anexa 2. Tabele cu indicatori statistici: Monitorizarea stării PFP-urilor, soluții tehnice propuse

Cod PFP	Suprafața vectorizată, ha	Lățime, m	Nr rînduri	Vîrsta, ani	Compoziția	SP	Grad uscare	Stare funcțională	Lucrări de reabilitare propuse	Suprafața propusă spre intervenție	Nr hărții tehnologice
R02687	0,89	16	4	30	7AR3ST	AR	U1	funcțională	rărituri	0,49	12
									lucrări de igienă	0,4	35
R02688	3,7	22	4	60	8SA2DT	SA	U2	medie	reconstrucție	3,7	6
R02689	1,31	22	4	40	6GL2ULC2DT	GL	U1	funcțională	Lucrări de igienă	1,31	35
									îngrijirea subarboretului	1,31	33
R02690	2,74	22	4	60	8SA2DT	SA	U2	medie	reconstrucție	2,74	6
R02691	0,6	16	6	20	9SC1DT	SC	U1	scăzută	reconstrucție	0,6	1
R02693	1,43	18	2	45	10NU	NU	U1	medie	îngrijirea subarboretului	1,43	33
R02694	3,46	18	2	35	4NU3NUA3DT	NU	U1	scăzută	elagaj	0,84	32
									lucrări de igienă	1,3	35
									reconstrucție	1,3	4
									îngrijirea subarboretului	2,15	33
R02695	1,36	16	2	40	9NU1DT	NU	U1	funcțională	lucrări de igienă	1,36	35
									îngrijirea subarboretului	1,36	33
R02696	0,9	12	4	35	6AR4ST	AR	U1	funcțională	rărituri	0,47	12
									lucrări de igienă	0,43	35
R02697	0,34	6	1	30	8DUD2DT	DUD	U1	scăzută	refacere	0,34	4
R02699	1,23	12	2	40	7NU2ART1DT	NU	U1	funcțională	lucrări de igienă	1,23	35
									îngrijirea subarboretului	1,23	33
R02698	2,78	16	4	20	6SC4PA	SC	U1	scăzută	reconstrucție	2,78	1
R02700	2,41	24	7	35	6SC3NU1DT	SC	U1	funcțională	lucrări de igienă	1,81	35
									elagaj	0,6	32
									emondaj	0,6	30
R02701	1,69	16	6	20	9SC1DT	SC	U1	medie	lucrări de igienă	1,69	35
									îngrijirea subarboretului	1,69	33
R02702	1,35	16	4	30	6PAM4SC	PAM	U1	funcțională	rărituri	1,35	11; 12
									îngrijirea subarboretului	1,35	33
R02703	2	16	6	20	9SC1DT	SC	U1	funcțională	lucrări de igienă	2	35

									Îngrijirea subarboretului	2	33
R02704	0,83	9	3	20	6NU4DT	NU	U1	scăzută	reconstrucție	0,83	3
R02705	1,16		4	30	6PAC4PAM	PAC	U1	funcțională	rărituri	1,16	12
R02706	0,94	14	2	45	9NU1DT	NU	U1	scăzută	emondaj	0,6	30
R02692	1,24	12	4	30	9SC1DT	SC	U1	scăzută	reconstrucție	1,24	1
									Îngrijirea subarboretului	1,45	33
Total	16,52									45.14	

COSTURI ESTIMATIVE

Cod PFP	Suprafața vectorizată, ha	Compoziția	Stare funcțională	Lucrări de reabilitare propuse	Suprafața de intervenție	Nr hărții tehnologice	Cheltuieli conform HT, pentru 1 unitate	Calculare prognozabile pentru suprafața de intervenție, (reconstrucția integrală cu plantări și completări - termen de creștere 4 ani)
R02687	0,89	7AR3ST	funcțională	rărituri	0,49	12	6669,74	3268,17
				lucrări de igienă	0,4	35	2143,18	857,27
R02688	3,7	8SA2DT	medie	reconstrucție	3,7	6	55250,56	204427,08
R02689	1,31	6GL2ULC2DT	funcțională	Lucrări de igienă	1,31	35	2143,18	2807,56
				Îngrijirea subarboretului	1,31	33	1064,93	1395,06
R02690	2,74	8SA2DT	medie	reconstrucție	2,74	6	55250,56	151386,54
R02691	0,6	9SC1DT	scăzută	reconstrucție	0,6	1	79713,98	47828,39
R02693	1,43	10NU	medie	Îngrijirea subarboretului	1,43	33	1064,93	1522,85
R02694	3,46	4NU3NUA3DT	scăzută	elagaj	0,84	32	15250,86	12810,72
				lucrări de igienă	1,3	35	2143,18	2786,13
				reconstrucție	1,3	4	20622,69	26809,50
				Îngrijirea subarboretului	2,15	33	1064,93	2289,60
R02695	1,36	9NU1DT	funcțională	lucrări de igienă	1,36	35	2143,18	2914,72
				Îngrijirea subarboretului	1,36	33	1064,93	1448,31
R02696	0,9	6AR4ST	funcțională	rărituri	0,47	12	6669,74	3134,78
				lucrări de igienă	0,43	35	2143,18	921,57
R02697	0,34	8DUD2DT	scăzută	refacere	0,34	4	20622,69	7011,72

R02699	1,23	7NU2ART1DT	funcțională	lucrări de igienă	1,23	35	2143,18	2636,11
				îngrijirea subarboretului	1,23	33	1064,93	1309,87
R02698	2,78	6SC4PA	scăzută	reconstrucție	2,78	1	79713,98	221604,87
R02700	2,41	6SC3NU1DT	funcțională	lucrări de igienă	1,81	35	2143,18	3879,15
				elagaj	0,6	32	15250,86	9150,52
				emondaj	0,6	30	9842,29	5905,38
R02701	1,69	9SC1DT	medie	lucrări de igienă	1,69	35	2143,18	3621,97
				îngrijirea subarboretului	1,69	33	1064,93	1799,73
R02702	1,35	6PAM4SC	funcțională	rărituri	1,35	11; 12	6669,74	9004,15
				îngrijirea subarboretului	1,35	33	1064,93	1437,66
R02703	2	9SC1DT	funcțională	lucrări de igienă	2	35	2143,18	4286,35
				îngrijirea subarboretului	2	33	1064,93	2129,86
R02704	0,83	6NU4DT	scăzută	reconstrucție	0,83	3	34042,47	28255,25
R02705	1,16	6PAC4PAM	funcțională	rărituri	1,16	12	6669,74	7736,90
R02706	0,94	9NU1DT	scăzută	emondaj	0,6	30	9842,29	5905,38
R02692	1,24	9SC1DT	scăzută	reconstrucție	1,24	1	79713,98	98845,34
				îngrijirea subarboretului	1,45	33	1064,93	1544,15
TOTAL	16,52				45.14			882672,61

Caracteristică perdelelor forestiere de protecție și a soluțiilor tehnice propuse

Cod PFP	Contur	Suprafața vectorizată, ha	Lățime, m	Nr rânduri	Vîrsta, ani	Compoziția	SP	Gradul de uscare	Gradul de infestare, %	Stare funcțională	Lucrări de reabilitare propuse	Suprafața, ha	Nr harta tehnologica
R03182	275; 244; 243	4,49	8	3	20	3UL3SC2FR2DT	ULM	10	-	mediu	rărituri	4,49	11; 12
R03183	133; 215; 132	1,04	15	2	40	9NU1SL	NU	-	-	mediu	elagaj	1,04	31;32
											emondaj	1,04	29;30
											completări	1,04	4
R03184	291	1,48	5	2	10	10SC	SC	-	-	mediu	curățiri	1,48	9; 10
R03185	138	0,65	6	-	6	5SC4ULM1DT	SC	-	-	mediu	reconstrucția	0,65	1;2
R03186	137	0,06	6	2	10	10SC	SC	-	-	mediu	rărituri	0,06	11; 12
R03187	176; 144; 177; 476; 125; 124	5,2	11	2	45	10NU	NU	10	-	mediu	elagaj	5,2	31;32
											emondaj	5,2	29;30
											TIS	5,2	13
											curățiri	5,2	9; 10
R03188	196; 197; 219; 218; 213	3,59	11	2	45	10NU	NU	-	-	mediu	elagaj	3,59	31;32
											emondaj	3,59	29;30
											TIS	3,59	13
R03189	337; 343	0,95	11	3	12	10SC	SC	-	-	mediu	rărituri	0,95	11; 12
R03190	331	2,61	13	3	20	4PA4ART1ST1DT	PA	-	-	mediu	rărituri	2,61	11; 12
R03191	330	3,73	12	4	20	5SC3ART1ST1DT	SC	10	-	mediu	rărituri	3,73	11; 12
R03192	324	2,67	12		15	9SC1DT	SC	-	-	mediu	rărituri	2,67	11; 12
R03193	151	1,67	15	-	15	10SC	SC	-	-	mediu	rărituri	1,67	11; 12
R03194	145	1,86	15	-	15	10SC	SC	-	-	mediu	rărituri	1,86	11; 12
R03195	375	0,69	8	-	8	10SC	SC	-	-	mediu	curățiri	0,69	9; 10
R03196	152; 156	0,62	4	1	10	10Porumbar	Porumbar	20	-	scăzută	reconstrucția	0,62	1;2
R03197	417; 422;	4,39	12	4	15	5SC4FR1DT	SC	-	-	mediu	rărituri	4,39	11; 12

	709; 708												
R03198	418	0,62	13	3	15	10SC	SC	-	-	mediu	rărituri	0,62	11; 12
R03199	412	1,81	10	4	20	8PA1SC1DT	PA	10	-	mediu	rărituri	1,81	11; 12
R03200	410	1,13	15	4	30	3ST3PA3ART1DT	ST	5	-	mediu	rărituri	1,13	11; 12
R03201	173	0,98	12	4	10	10SC	SC	-	-	mediu	curățiri	0,98	9; 10
R03202	174; 172	1,44	12	2	45	10NU	NU	10	-	mediu	elagaj	1,44	31;32
											emondaj	1,44	29;30
											TIS	1,44	13
											Îngrijirea subarboretului	1,44	33
TOTAL		41,68										70,86	